

MIELIPIDE

Mielipiteen jättäjä:
Suomen luonnonsuojeluliitto Pori ry
Otavankatu 5, 28100 PORI
sllporiry@gmail.com

20.10.2023

Asia: Suomen Erityisjäte Oy:n muutoshakemus Marinkorven jätteenkäsittelylaitoksen toimintaan

Satakunnassa ja Porin seudulla on paine kasvattaa jätteenkäsittelytoimintojen määrää. Pelkästään uudis- ja peruskorjausten vuoksi rakennusjätettä syntyy maassa niin paljon (1, 6 miljoonaa tonnia/vuosi), että sitä joudutaan kuljettamaan Viroon ja Ruotsiin. Tilastojen valossa Porin seudusta on muotoutunut lukuisine yritystoimijoineen jätteenkäsittelyn ja loppusijoittamisen keskus Varsinais-Suomen alueella.

Tilanne vaatii pohtimaan, onko tällainen kehityssuunta kestävä tai toivottava. Onko mielekästä jatkaa jätesektorin kasvattamista myöntämällä uusia lupia esimerkiksi vastaanottomäärien nostamiseen, kun yhteiskunnallisesti järkevämpää olisi toimia siten että **jätettä syntyisi huomattavasti vähemmän tai ei lainkaan** (EU:n jätedirektiivin ensisijaisuusperiaate ja Suomen jätelain etusijajärjestys)? ”Worst case” -skenaariossa kapasiteetin kasvattaminen luo markkinoille vääristävän mielikuvan, että jäteongelma on ”hallussa” ja erilaisia jätettä synnyttäviä toimintoja voi edelleen kasvattaa.

Mielestämme Suomen Erityisjäte Oy:n Marinkorpea koskevassa lupamuutoshakemuksessa esitetyt pyynnöt sisältävät useita ympäristö- ja terveysriskejä sekä herättävät lisäselvitystarvetta.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on päätöksessä 4/2023 linjannut Luotsinmäen vedenpuhdistamon käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelman toteutusta. Mikäli Marinkorven toiminta laajenee Erityisjäte Oy:n toivomalla tavalla, tulee sellaisten vaarallisten yhdisteiden kuten PFAS pitoisuudet sen alueella kerättävissä jätevesissä todennäköisesti kasvamaan. Näin ollen myös Luotsinmäen toiminnan ympäristökuormitus- ja riskit vastaavasti kasvavat, mikä on huomioitava pitoisuuksien sisäisessä tarkkailussa.

Hakemusliitteestä 8 (ss. 5-6) käy ilmi, että alueella kerättävässä jätevedestä (jätteenkäsittely- ja loppusijoitusalueet) on testattu valtioneuvoston asettamat **ympäristölaatunormit ylittäviä määriä vaarallisia PAH (polysykliset aromaattiset hiilivedyt) -yhdisteitä (bentso(b)fluoranteenit, bentso(k)fluoranteenit ja fluoranteenit), klorideja, lyijyä, kadmiumia, nikkeliä**, sekä muita haitta-aineita. Myös sulfaatin osalta raja-arvo on ylitetty. Vedet on jouduttu viemäröinnin sijaan kuljettamaan erillisinä rekka-autokuljetuksina Luotsinmäkeen.

Jätevedenpuhdistamot kuten Luotsinmäki kykenevät eri keinoin poistamaan haitta-aineita, myös PAH-yhdisteitä, huomattavastikin, mutta on tärkeää huomioida, että puhdistusprosessissa syntyvä lieteaine voi edelleen sisältää toksisia pitoisuuksia. Mitä lieteaineelle käytännössä tapahtuu? Käytetäänkö sitä jatkojalostamiseen? Entä prosessissa syntyvälle purkuvedelle, jota ohjataan Kokemäenjoen Luotsinjoenhaaraan? Päätyykö liete maaperään lannoiteteollisuuden kautta? Millaisia ovat purkuvesien luontoa vaurioittavat ja ihmiselle syöpää aiheuttavat PAH- ym. haitta-ainepitoisuudet? Entä mitä Marinkorvessa aiotaan tehdä vastaanotettavalle jätteenkäsittelylietteelle (ks. liite 9), jos se saa siihen luvan? Aiotaanko se loppusijoittaa alueelle?

Muutoshakemuksessa haetaan lupaa teollisuusalueella käsiteltävien kloridimäärien (Cl-) huomattavaan kasvattamiseen: 75 000 mg/kg 31.12.2030 saakka. Hakemuksessa ei kuitenkaan sen tarkemmin perustella syytä tähän. Kyse on ilmeisesti polttolaitosjätteiden pitoisuuksista.

Liitteen 8 (KVVY:n vedenlaatu-seurantatiedot, 2022) mukaan

"Käsittelylaitoksen pohjavesi arvioidaan kemialliselta laadultaan hieman heikentyneeksi siinä todetun kloridin kohonneen pitoisuuden vuoksi." (s. 15)

Voidaan päätellä, että jos ympäristölupaa sallittujen kloridipitoisuuksien osalta muutetaan, pohjaveden laatu alueella edelleen heikkenee. Seurauksena on pohjaveden etenevä pilaantuminen.

Lupamääräykseen haetaan muutosta lisäksi niin, että "kaatopaikka-alueen suoto- ja valumavesiä ei tarvitsisi johtaa tasausaltaisiin hiekan- ja öljynerotuskaivojen kautta." Pyyntö on mielestämme epälooginen ja ympäristön pilaantumisriskiä edistävä huomioiden että alueella pyydetään samanaikaisesti lupaa käsitellä isompia jätemääriä sekä vastaanottaa aiempaa laajempi kirjo erilaisia vaarallisia jätejakeita.

Katsomme myös että esitetty siirtyminen vastaanotettavien jätteiden metallipitoisuuksien omavalvontaan ei ole perusteltua samasta syystä. Ulkopuolisen näytteenottolaboratorion käyttäminen on tärkeää jatkossakin.

Toivomme lupaviranomaisilta erityistä varovaisuutta tarkasteltaessa lupahakemuksessa esitettyjä uusia jätejakeita (LoW-koodit). Onko toivottavaa, että Marinkorpi ottaa vastaan esimerkiksi vaarallisia nesteitä kuten rikkihappoa? Suomessa on vielä vältytty suurilta metsäpaloilta ilmaston muuttuessa, mutta erilaisten poikkeustilanteiden riski kasvaa myös Satakunnassa.

Anne Salo
puheenjohtaja

Satu A. Salmela
hallituksen sihteeri

Suomen luonnonsuojeluliitto Pori ry

LÄHTEET

<https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/49361351/P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s+20230621+Porin+vesi%2C+liikelaitos+Luotsinm%C3%A4en+j%C3%A4tevedenpuhdistamon+haitallisten+aineiden+p%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tarkkailusuunnitelman+hyv%C3%A4ksyminen+ja+liitteet.pdf/2573fdd0-ff05-44a4-e75f-234504df4bc6?t=1687332627673>

Haitallisten aineiden näytteenotto ja esiintyminen jätevedenpuhdistamoilla. Haimi, Henri ja Mannio, Jaakko. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 5/2008.

Jätehuollon nykytila ja kehitystarpeet Lounais-Suomen alueella. Varsinais-Suomen liitto.

Jätehuolto ja jätteen loppukäsittely. SököSaimaa -manuaali. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2018.

Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi – päivitetty opas. Häkkinen, Eevaleena. SYKE 2018.

Jätteenpolttoon liittyvien riskien määrittäminen ja hallinta kiertotalouden kehittyessä. Tuominen, Otto. LUT-yliopisto 2019.

POP-jätteen tunnistusopas. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:1.

Purku- ja rakennusjätteen hyödyntäminen ja kierrätysaste korjausrakentamisessa. Wallenius, Johanna. Metropolia Ammattikorkeakoulu 2020.

Suomi pulassa rakennusjätteen kanssa

<https://yle.fi/a/3-11341859>

Vesiympäristölle haitallisten teollisuus- ja kuluttaja-aineiden kartoitus (VESKA 1). Mannio, Jarkko et al. SYKE. Suomen ympäristö 3 / 2011.

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Puhdistamoliete>